

1 ÅRSMELDING 2005

KIFOs formål er

- * å drive og stimulere til forskning om kirke, religion og livssyn i samfunnet,
- * å drive utrednings- og utviklingsarbeid i dette fagområdet,
- * å formidle forskning og forskningsresultater til brukerne, til menighetene, til samfunnet og den offentlige debatt.

KIFO ble opprettet 1993 av Kirkemøtet i Den norske kirke. KIFO opererer i grenselandet mellom samfunnsvitenskapene og humaniora og har empirisk og historisk/systematisk forskning på kirke, religion og livssyn som spesialfelt.

Fler- og tverrfaglig forskning vektlegges:

- flerfaglig ved at deskriptivt orienterte fag (f.eks. religionssosiologi, religionsvitenskap, organisasjon og ledelse) og normativt orienterte fag (f.eks. teologi, etikk) trekkes inn
- tverrfaglig ved at ulike faglige perspektiver settes i dialog med hverandre med henblikk på å utforske spesifikke problemfelter.

De fleste av de prosjektene det arbeides med, faller innenfor fire hovedområder:

1. Individuell religion og moral
2. Stat – folk – kirke
3. Kirkeorganisasjonen
4. Kirkestatistikk.

Enkelte prosjekter lar seg ikke enkelt innplassere i disse kategoriene. De er samlet under overskriften «historiske og systematiske studier». Det er vedtatt en ny strategisk plan for KIFO for 2006 – 2008; den herværende rapporteringen finner imidlertid sted på bakgrunn av strategisk plan for 2003 – 2005.

2 VIRKSOMHETEN 2005

Et overblikk over virksomheten i 2005 viser at dette var et i hovedsak normalt arbeidsår, der igangværende virksomhet ble videreført og opprettholdt, og løpende utfordringer ble håndtert på tilfredsstillende vis. Samtidig kan året oppfattes som noe uvanlig. Ny daglig leder tiltrådte 1. september; før dette var Ulla Schmidt konstituert leder i seks måneder, hovedsakelig på bakgrunn av daværende leders sykemelding. I denne perioden ble den arbeidskrevende overgangen til ny styringsordning i KIFO sluttført, ikke minst i og med KIFOs første representantskapsmøte den 18 juni. Videre var en forsker utleid til lærenemda store deler av året, og arbeidet med strategisk plan for 2006 – 2008 ble igangsatt. Året hadde samtidig en noe redusert aktivitet når det gjelder kurs, konferanser og egne utgivelser, og publiseringsaktiviteten var også noe mindre enn optimalt (se nedenfor).

Den faste staben i KIFO har variert i løpet av året; da året begynte, besto staben av 8 personer: Forskningsleder, kontorleder, fem forskere og en forskningsassistent. I løpet av året har en forsker sagt opp stillingen sin (Morten Huse, fra 1. september), forskningsleder har gått over i forskerstilling mens det er ansatt ny forskningssjef. Forskningsassistenten har hatt permisjon, og det har vært ansatt vikar. I tillegg til dette er engasjementet av Pål Repstad som professor II videreført.

Det går fram av oversikten at prosjektporteføljen i KIFO er meget bredt sammensatt, både teoretisk og med tanke på innretning mot anvendelse. Det gjelder både de prosjektene som den sentrale forskergruppen arbeider med, og de som nettverksforskerne driver. Forholdsvis mange av prosjektene er knyttet opp til doktorgradsprogrammer. På den ene siden bidrar doktorgradsprosjektene til en generell kompetanseheving som både kommer KIFO og nettverket til gode. Dette innebærer en nivåheving av den type prosjekter som tematisk befinner seg i skjæringspunktet mellom ulike fagtradisjoner og forskningsmetoder. På den andre siden trekker doktorgradsprosjekter erfaringsmessig ut i tid. Det bidrar på sikt til mindre fleksibilitet enn ønskelig. Dette får særlig betydning for oppdragsforskningsdelen.

Oppdragsforskning spiller en stadig større rolle i KIFOs virksomhet. Dette reflekterer det som er situasjonen ellers i universitets-, høgskole- og instituttsektoren, at kravene til egen inntjening skjerpes. Det innebærer økt konkurranse. KIFO kan slik komme i et konkurranseforhold også til sine samarbeidspartnere. Det blir en utfordring til den nettverksmodellen det er lagt opp til. Spørsmålet er om og hvordan KIFO kan trekke fordeler av nettverksmodellen når det gjelder utvikling og gjennomføring av oppdrag. Situasjonen aktualiserer også spørsmål om sammensetningen av KIFOs faste stab og om stabens kompetanse dersom den skal fungere godt i forhold til de kravene til fleksibilitet og bred kompetanse som større vekt på oppdragsforskning vil kunne bety.

Forskergruppen i KIFO har også i 2005 gjort en stor arbeidsinnsats. De har arbeidet med de ulike delene av sine prosjekter. De arbeidet på i alt 30 forskjellige prosjekter (2004: 24 prosjekter), hvorav 14 var nye i 2005. De har veiledet hverandre og andre som ikke hører til KIFO-nettverket. De har deltatt på en rekke fagkonferanser, både nasjonalt og internasjonalt. Gruppen oppmuntres til i større grad å publisere på engelsk og i refereetidsskrifter. En søker å legge til rette for at de forskerne som ikke har doktorgrad, får slik mulighet.

I 2005 har vært arrangert to KIFO-seminarer, ett i mars med Ingvild Sælid Gilhus som gjest, og ett i november med Erik Karlsaune fra Institutt for religion og arkeologi, NTNU, som foreleser og kommentator. Seminarene med framlegg av papers med opplegg for veiledning og fagfellekritikk spiller en viktig rolle i KIFOs kompetanseoppbygging. Seminarene brukes også som sted for nettverksbygging sett i et større perspektiv. Konkret kommer dette fram med valget av inviterte forelesere og kommentatorer. På tilsvarende vis sikter en på nettverksbygging gjennom å invitere forskere ved andre institusjoner, også de som ikke til vanlig beskjeftiger seg med forskning på religion, til å skrive i KIFOs rapportserie, særlig i utgivelsene av Tallenes tale. Dette gjelder også Tallenes tale 2005.

Formidling av resultater fra den forskningen som utføres i KIFO, skjer i hovedsak gjennom publisering av bøker, artikler og rapporter. Publikasjonsoversikten 2005 (se nedenfor) viser at produksjonen av slike resultater lå om lag på samme nivå som foregående år. I årsrapporten for 2004 ble dette vurdert som noe mindre enn ønskelig. Her vil vi på den ene siden vise til den ovenstående beskrivelsen av det noe spesielle ved året 2005 i KIFO; samtidig vil vi benytte denne rapporten til å sette fokus på produksjon og på tiltak som fremmer vitenskapelig publisering blant de ansatte og i nettverket.

Når det gjelder formidling utenom vitenskapelig publisering, slik som eksponering i brede medier av KIFOs interesseområder og forskning, er det grunn til å tro at året har vært normalt. Det finnes imidlertid ikke en helt systematisk dokumentasjon av denne virksomheten, særlig når det gjelder medarbeiderne i nettverket.

KIFO har fortsatt samarbeidet med Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste om utviklingen av Kirkedatabasen, og – med støtte fra Kultur- og kirke departementet – om pro-sjektet Kirkelig monitor. For øvrig har man gående et samarbeid med Kirke- og Kulturdepartementet og NSD om utvikling av rapporteringsordninger for kirkelig sektor i KOSTRA-prosjektet, regi: Kommunal- og Regionaldepartementet, prosjektledelse: Statistisk Sentralbyrå.

Investeringene i opprettelsen av intervjudatabasen ”Livsfortellinger og tro” og i datainnsamling blant medlemmer i Den norske kirke (surveyundersøkelsen Folkekirke 2000) gir fremdeles avkastning. To større manus som har mye av sin basis i intervjudatabasen (se Inger Furseth og Ulla Schmidt) er på det nær-meste avsluttet. Data fra Folkekirke 2000 spiller en sentral rolle i årets utgave av Tallenes Tale.

KIFO har bidratt sterkt til utgivelsen av Nordig Journal of Religion and Society (NJRS). I redaksjonen er Inger Furseth og Pål Repstad de ansvarlige re-daktørene, KIFO er redaksjonens adresse, og redaksjonssekretær er KIFOs kontorleder Astrid E. Petersson.

Tre av de fast ansatte forskerne har hatt akademiske bistillinger (Winsnes, Schmidt og Furseth), og medlemmene av den sentrale staben har ellers blitt mye brukt til enkeltstående faglige oppdrag.

KIFO har fortsatt sine lokaler i 3. etasje ved Diakonkjemmet Høgskole. Dette fungerer meget tilfredsstillende.

Statstilskuddet til KIFO utgjorde i 2005 4.5 millioner kroner. De samlede inntektene var 5,86 millioner. Resultatregnskapet viser et overskudd på om lag 670 000 kroner. Dette overskuddet må forstås på bakgrunn av de avvikene fra et vanlig år som er beskrevet ovenfor.

3 HOVEDSAMARBEIDPARTNERNE, REPRESENTANTSKAPET OG STYRET

3.1 Hovedsamarbeidspartnerne 2005

Det praktisk-teologiske seminar, Oslo

Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo

Det teologiske Menighetsfakultet, Oslo

Diakonkjemmet Høgskole, Oslo

Dronning Mauds Minne Høgskole for førskolelærerutdanning, Trondheim

Høgskolen i Agder, Fakultetet for humanistiske fag, Kristiansand (fra 1. nov.)

Høgskolen i Finnmark, Seksjon for samfunns- og religionskunnskap, Alta

Høgskulen i Volda, Institutt for religion, livssyn og kyrkjefag, Volda

IKO – Kirkelig pedagogisk senter, Oslo

Kirkerådet, Oslo

Misjonshøgskolen, Stavanger

Norsk lærerakademi, Bergen

3.2 Styrets sammensetning første del av 2005

Underdirektør Vidar Horsfjord, leder, oppnevnt av Kirkerådet
Varamedlem: Professor Britt Ulstrup Engelsen
Høgskolelektor Elisabeth Nilsen, oppnevnt av Kirkerådet
Varamedlem: Professor Trond E. Hauge
Direktør Erling Pettersen, oppnevnt av Kirkerådet
Varamedlem: Assisterende direktør Gerd K. Røsæg
Professor Vidar L. Haanes, oppnevnt av Det teologiske Menighetsfakultet
Varamedlem: Professor Tormod Engelsen
Professor Hans M Barstad, oppnevnt av Det teologiske fakultet
Varamedlem: Professor Kjetil Hafstad
Førsteamanuensis Hans Stifoss-Hanssen, oppnevnt av Det praktisk-teologiske seminar
Varamedlem: Førsteamanuensis Rolf Nøtvik Jacobsen
Høgskoledosent Sigmund Harbo, oppnevnt av IKO – Kirkelig pedagogisk senter
Varamedlem: Instituttstyret Erling Birkedal
Førsteamanuensis Odd Magne Bakke, oppnevnt av Misjonshøgskolen
Varamedlem: Professor Magnar Kartveit
Rektor Einar Vetvik, oppnevnt av Diakonhjemmet Høgskole
Varamedlem: Forskningsleder Kai I. Johannessen
Professor Njål Skrunes, oppnevnt av Norsk lærerakademi
Varamedlem: Rektor Bjarne Kvam
Studieleder Årstein Justnes, oppnevnt av Høgskolen i Agder (fra 1.11.2004)
Varamedlem: Førsteamanuensis Elisabeth Haakedal
Høgskolelektor Ottar M. Michaelsen, oppnevnt av Høgskolen i Finnmark
Varamedlem: Høgskolelektor Lilly-Anne Ø. Elgvin
Førsteamanuensis Per Halse, oppnevnt av Høgskolen i Volda
Varamedlem: Førsteamanuensis Arne Redse
Førsteamanuensis Sturla Sagberg, oppnevnt av Dronning Mauds Minne
Varamedlem: Rektor Asbjørn Hirsch

3.3 Representantskapet 2005

Høgskolelektor Elisabeth Nilsen, leder
Varamedlem: Rådgiver Synnøve Hinnaland Stendal, oppnevnt av Kirkerådet
Direktør Erling Pettersen
Varamedlem: Assisterende direktør Gerd Karin Røsæg, oppnevnt av Kirkerådet
Professor Ingvild Sælid Gilhus
Varamedlem: Direktør John Egil Rø, oppnevnt av Kirkerådet
Professor Hans M. Barstad
Varamedlem: Professor Kjetil Hafstad, oppnevnt av Teologisk Fakultet, UiO
Professor Harald Hegstad
Varamedlem: Universitetslektor Kristin Norseth, oppnevnt av Menighetsfakultetet
Professor Odd Magne Bakke
Varamedlem: Professor Magnar Kartveit, oppnevnt av Misjonshøgskolen
Rektor Geir Hellemo, oppnevnt av Det praktisk-teologiske seminar
Varamedlem: ingen oppnevnt
Rektor Einar Vetvik
Varamedlem: Førsteamanuensis Kai Ingolf Johannessen, oppnevnt av Diakonhjemmet høgskole
Førsteamanuensis Sigmund Harbo
Varamedlem: Direktør Erling Birkedal, oppnevnt av IKO
Rektor Egil Morland
Varamedlem: Rektor Bjarne Kvam, oppnevnt av NLA

Førstelektor Per Halse

Varamedlem: Førsteamanuensis Arne Redse, oppnevnt av Høgskulen i Volda

Høgskolelektor Olav Tveiterås

Varamedlem: Høgskolelektor Lilly-Anne Ø. Elgvin, oppnevnt av Høgskolen i Finnmark

Førsteamanuensis Sturla Sagberg

Varamedlem: Førsteamanuensis Asbjørn Hirsch, oppnevnt Dronning Mauds Minne Høgskolen

Førstelektor Årstein Justnes

Varamedlem: Førsteamanuensis Elisabet Haakedal, oppnevnt av Høgskolen i Agder

3.4 Styret 2005

Professor Knut Lundby, leder, oppnevnt av Kirkerådet

Varamedlem: Høgskolelektor Alf Rolin

Professor/rektor Vidar L Haanes

Varamedlem: Førsteamanuensis Aud Tønnessen

Professor Margit Warburg

Varamedlem: Professor Harald Askeland

Førsteamanuensis Elisabet Haakedal

Varamedlem: Førsteamanuensis Asbjørn Hirsch

Forsker Inger Furseth, repr for ansatte

Varamedlem: Forsker Ida Marie Høeg

4 STABEN

4.1 Den faste staben

Pål Ketil Botvar

Forsker II; cand.polit., statsvitenskap

Arbeidsfelt: empiriske studier av moral, religion og politiske holdninger, statistikk, religions sosiologi, ny-religiøsitet, menighetsstudier.

E-post: pal.ketil.botvar@kifo.no. Tlf. 23 33 47 27

Inger Furseth

Forsker I; dr.polit., sosiologi

Arbeidsfelt: religions sosiologi, sosiologisk teori, sosiale og religiøse bevegelser, kjønn og religion, religiøs mangfold.

E-post: inger.furseth@kifo.no. Tlf. 23 33 47 24

Cathrine Hansen (permisjon)

Forskningsassistent; cand.philol., kristendoms kunnskap

Arbeidsfelt: presteforskning: ledelse, kjønn, funksjoner.

Morten Huse (permisjon; sluttet 1. desember)

Forsker I; dr.oecon.

Arbeidsfelt: presteforskningsprogrammet, kirkelig ledelse, ledelse av prester, forskning på styrer og entreprenørskap.

Ida Marie Høeg

Forsker III; cand.philol., kristendomskunnskap

Arbeidsfelt: religionssosiologi, kvinnelige prester, ritualer, kjønn og religion, jødisk religiøsitet, menighetsstudier.

E-post: ida.marie.hoeg@kifo.no. Tlf. 23 33 47 26

Helga Lande (vikar til 31. mai)

Forskningsassistent; cand.polit., sosiologi

Arbeidsfelt: sosiologisk teori, kvantitativ analyse

Turid Skorpe Lannem (vikar fra 15. oktober)

Forskningsassistent; cand.philos., kristendomskunnskap

Arbeidsfelt: ekklesiologi, trosopplæringsreformen, prosjektarbeid

E-post: turid.skorpe.lannem@kifo.no Tlf 23 33 47 21

Astrid E. Petersson

Kontorleder; siviløkonom

Arbeidsfelt: leder av kontortjenester.

E-post: astrid.petersson@kifo.no. Tlf. 23 33 47 20

Pål Repstad

Professor II; dr.philos., statsvitenskap

Arbeidsfelt: samfunnsvitenskapelige metoder, sosiologisk teori, religionssosiologi, veiledning.

E-post: pal.repstad@hia.no. Tlf. 38 14 15 54

Ulla Schmidt

Forsker II; dr.theol., teologi

Arbeidsfelt: moralfilosofi, teologisk grunnlagsetikk, eutanasi, bioetikk, religion og offentlighet, religion og etikk, empiriske studier av etikk og moral.

E-post: ulla.schmidt@kifo.no. Tlf. 23 33 47 28

Hans Stifoss-Hanssen (fra 1. september)

Forskningsjef; dr.philos., religionspsykologi

Arbeidsfelt: daglig ledelse, religionspsykologi, diakoni, religion og helse

E-post: hans.stifoss.hanssen@kifo.no Tlf 23 33 47 30

Ole Gunnar Winsnes (Forskningsleder til 31. august)

Forsker I; dr.art., teologi, pedagogikk

Arbeidsfelt: religionssosiologi, religionspedagogikk, kommunikasjonsteori, kirkestatistikk, menighetsstudier.

E-post: ole.gunnar.winsnes@kifo.no. Tlf: 23 33 47 23

4.2 Nettverksforskerne

Per Kristian Aschim

Fakultetslektor; cand.theol., teologi

Institusjonstilknytning: Det teologiske Menighetsfakultet

Arbeidsfelt: kirkehistorie.

E-post: per.k.aschim@mf.no. Tlf. 22 58 06 15

Erling Birkedal
Direktør; dr theol., religionspedagogikk
Institusjonstilknytning: IKO – kirkelig pedagogisk senter
Arbeidsfelt: trosopplæring
E-post: erling.birkedal@iko.no

Espen Dahl
NFR-stipendiat; cand.philol., kristendomskunnskap
Institusjonstilknytning: Det praktisk-teologiske seminar
Arbeidsfelt: fenomenologi, ritualer.
E-post: espen.dahl@teologi.uio.no. Tlf. 22 85 03 61

Lilly-Anne Ø. Elgvin
Høgskolelektor; cand.philol., kristendomskunnskap
Institusjonstilknytning: Høgskolen i Finnmark
Arbeidsfelt: homiletikk, kirkehistorie.
E-post: lillyae@hifm.no. Tlf. 78 45 01 60

Birgitte Lerheim
Universitetsstipendiat; cand.philol., kristendomskunnskap
Institusjonstilknytning: Det teologiske fakultet
Arbeidsfelt: systematisk teologi.
E-post: birgitte.lerheim@teologi.uio.no. Tlf. 22 85 03 85

Jorun Lunestad
Forsker; cand.polit., sosiologi
Institusjonstilknytning: Diakonhjemmet Høgskole
Arbeidsfelt: organisasjoner innenfor Den norske kirke.
E-post: lunestad@diakonhjemmet.no. Tlf. 22 45

Astri Ramsfjell
Førsteamanuensis; cand.philol., kristendomskunnskap
Institusjonstilknytning: Dronning Mauds Minne
Arbeidsfelt: kristen barnelitteratur.
E-post: ara@dmmh.no. Tlf. 73 80 52 47

Thor Strandenæs
Førsteamanuensis; theol.dr., teologi
Institusjonstilknytning: Misjonshøgskolen
Arbeidsfelt: misjonsteologi, økumenikk, konfesjonskunnskap,
liturgi, barn og gudstjeneste.
E-post: thor.strandenaes@mhs.no. Tlf. 51 51 62 32

Per Magne Aadnanes
Professor; dr.philos., idéhistorie
Institusjonstilknytning: Høgskulen i Volda
Arbeidsfelt: livssynsforskning, nyreligiøsitet.
E-post: pma@hivolda.no. Tlf. 70 07 51 98

Olaf Aagedal
Forskningsleder; dr.philos., sosiologi
Institusjonstilknytning: Diakonhjemmet Høgskole
Arbeidsfelt: kulturforskning, religionssosiologi.
E-post: aagedal@diakonhjemmet.no. Tlf. 22 45 19 60

5 PROSJEKTER UNDER ARBEID 2005

I 2005 har det i regi av KIFO og KIFOs samarbeidsparter vært arbeidet med en rekke prosjekter. Disse kan grupperes i hovedområdene:

1. Individuell religion og moral
2. Stat – folk – kirke
3. Kirkeorganisasjonen
4. Kirkestatistikk.

Det kan også arbeides med prosjekter som tar opp problemstillinger som ikke lar seg plassere inn under de fire områdene. Disse er samlet under overskriften «historiske og systematiske studier». I 2004 rapporterte KIFO om 24 igangværende prosjekter. Av disse er 16 videreført i 2005, og 14 nye er kommet til, slik at det nedenfor rapporteres om 30 prosjekter.

5.1 Individuell religion og moral

Life Stories and Worldviews

Bemanning: Inger Furseth

Ferdigstilling: 2005

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en kvantitativ og kvalitativ analyse av livssyn i den norske befolkningen. Studien baseres på to typer data: 1. en spørreskjemaundersøkelse, fra 1998, fra tre fylker 2. 72 livsfortellingsintervjuer med informanter fra de tre fylkene, om deres livssyn og biografi. Målet er å studere sammenhenger mellom personers livsløp og deres narrative fortolkninger av sine liv. I prosjektet analyseres og fortolkes livsfortellinger både som livsløp og som konstruksjon av selvet og identiteten. Slik etableres forbindelse mellom individers handlinger og refleksjoner med de strukturelle og historiske betingelser som disse livene er levd under.

Velkommen til oss. Ritualisering ved livets begynnelse

Bemanning: Ida Marie Høeg

Ferdigstilling: 2006

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse

Problemstilling: Prosjektet undersøker foreldres erfaringer med og fortolkninger av dåp og alternativet: navnefest, enten i privat regi eller i regi av Human-Etisk Forbund. Prosjektet studerer på hvilke måter ritualiseringene er bærer av eksistensiell og sosial og hvilken sammenheng det er mellom livstolkning og den mening aktørene tillegger ritualiseringene. Erfaringene med dåp og navnefest analyseres ut fra et fenomenologisk og strukturalistisk perspektiv, hvor ritualer er å forstå som handling og kroppslige erfaringer. Prosjektet er basert på en kvalitativ intervjuundersøkelse blant 19 forelderpar.

er en kvalitativ studie av fire slike stevner. Et overordnet spørsmål for prosjektet er hva som foregår på kristne sommerstevner? Kristne sommerstevner har et religiøst siktemål. Samtidig legger alle stevnene til rette for ikke religiøse sosiale aktiviteter som for eksempel idrett, konkurranser, kafè m.m. Utdypingen av problemstillingen vil være todelt. Jeg fokuserer både på religiøse og sosiale aspekter ved stevnene og samspillet mellom disse ved hjelp av forskningsspørsmål jeg mener er sentrale.

5.2 Stat ” folk ” kirke

Religion som politisk kraft. En undersøkelse av forholdet mellom religion og politikk på velgernivå fra 1977” 2001

Bemanning: Pål Ketil Botvar

Ferdigstilling: 2006

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse

Tidligere prosjektittel: Ny religion og nye politiske saker. Prosjektet analyserer sammenhenger mellom religiøs og politisk orientering i den norske befolkningen gjennom de siste 25 årene. Materiale: data fra det norske valgforskningsprogrammet. På denne bakgrunnen diskuteres valgforskningsprogrammets funn og opplegg. Doktorgradsprosjekt Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo.

Befolkningens forhold til statskirkeordningen

Bemanning: Pål Ketil Botvar

Ferdigstilling: 2005

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet beskriver og analyserer befolkningens syn på statskirkeordningen. Sentralt spørsmål: Hvilke faktorer er viktige når det gjelder å forklare folks syn på statskirkeordningen? Delspørsmål: Hvilke aspekter ved ordningen er det folk legger vekt på som positivt og negativt? Hvilke faktorer har betydning når det gjelder å ta avstand fra/slutte seg til statskirkeordningen? Prosjektet setter søkelys på den nasjonale dimensjonen. Materiale: data fra meningsmålinger, fra KIFOs Folkekirke 2000 og NSDs norske versjon av ISSP-undersøkelsen om nasjonal identitet (2003).

Folkekirke 2000: analyse av data i Medlemsundersøkelsen

Bemanning: Helga Lande

Ole Gunnar Winsnes

Ferdigstilling: 2005

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse

Fokus i prosjektet er på medlemmene av Den norske kirke og deres relasjoner til Den norske kirke. I prosjektet inngår en mer helhetlig analyse av materialet ut fra problemstillingen: Hvorfor er man egentlig medlem i Den norske kirke? Hvilke tanker gjør man seg om selve medlemskapet? Hva tenker man om sin deltakelse på de ulike arenaer der man i gitte situasjoner møter Den norske kirke? Målet har vært å utarbeide en helhetlig rapportering av den aktuelle undersøkelsen.

Gud på Sørlandet ” mer venn og mindre allmektig. Endringer i Sørlandets religiøse liv

Bemanning: Pål Repstad

Jan-Olav Henriksen

Ferdigstilling: 2005

Finansiering: Høgskolen i Agder, NFR og KIFO

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet inngår som delprosjekt i hovedprosjektet: «Gud på Sørlandet» ved Høgskolen i Agder (NFR-finansiert). Delprosjektet er koplet til KIFO og det survey- og intervjumaterialet KIFO har skaffet til veie. Målet er at Repstad i samarbeid med prof. Henriksen, MF, skal skrive bok om endringer i kristne trosforestillinger og begrunnelser for kristen identitet, på Sørlandet. Materialet er livsløpsintervjuer inn-samlet i regi av KIFO (se I. Furseths prosjekt), og supplerende intervjuer foretatt av Repstad. Materialet analyseres ut fra samfunnsvitenskapelige og teologiske perspektiver.

Den Serbisk Ortodokse kirken i lokalsamfunnet

Bemanning: Jorun Lunestad

Ferdigstilling: 2006

Finansiering: Diakonhjemmets høgskole

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet vil undersøke på hvilken måte er den serbisk ortodokse kirken er engasjert i diakonalt arbeid, fred- og forsoningsarbeid og hva dens forhold er til nasjonen. En vil videre undersøke hva som kan bidra til å forklare kirkens rolle i samfunnet - og på hvilken måte Kirkens Nødhjelp har lyktes i å påvirke den serbiske kirken i retning mer diakonalt arbeid, engasjement i freds- og forsoningsarbeid med mer.

Kirke, religion, pluralitet i hovedstaden

Bemanning: Ole Gunnar Winsnes

Ferdigstilling: 2007

Finansiering: KKD

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet vil gi et bilde - basert på register- og surveydata - av Oslo som eget case i det religiøse Norge. Man vil videre innhente, sammenstille og analysere data som kan dokumentere den særlige profilen på hvordan religiøs tro og praksis utfolder seg i hovedstaden.

For alteret ” i kirkebenken

Bemanning: Ole Gunnar Winsnes

Turid Skorpe Lannem

Ferdigstilling: 2007

Finansiering: KKD

Prosjektbeskrivelse

Å etablere en empiribasert og empirinær tenkning om relasjonen kirke/folk som kan bidra til å utvide og nyansere Den norske kirkes ekklesiologi. Hvordan ser Den norske kirke på sine medlemmer, hvordan ser medlemmene på kirken? Hva forventer kirken av hvem når det blir snakk om kirke? Hvordan ser kirkemedlemmer på kirken og særlig på presteskaper? På hvilke måter kan empiri bidra til utviklingen av en ekklesiologi ”nedenfra”

Religiøse symbol/Kyrkjelandskap i endring

Bemanning: Olaf Aagedal

Ferdigstilling: 2008?

Finansiering: Diakonhjemmets høgskole

Prosjektbeskrivelse:

Vi vil utvikle ein plan for forskning om kyrkjestaden og kyrkjehuset som religiøse symbol.

Ferdigstilling: 2006

Finansiering: Trosopplæringsreformen

Prosjektbeskrivelse

Målet for dette prosjektet er å øke og framskaffe fornyet kunnskap på grunnlag av møte mellom fagpersoner fra prosjektene i Trosopplæringsreformen, og fagpersoner fra utdannings- og forskningsmiljøer. Prosjektet omfatter to grupper som arbeider med henholdsvis læring og familiens rolle.

5.4 Kirkestatistikk

Kirkestatistikk

Bemanning: Ole Gunnar Winsnes

i samarbeid med:

Arild Mellesdal og Kyrre Moe, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste

Ferdigstilling: kontinuerlig prosjekt

Finansiering: KKD og KIFO

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet går ut på å videreutvikle, vedlikeholde og kvalitetssikre NSDs kirke database. De data som tilrettelegges i Kirke database, baserer seg på de oppgavene som innrapporteres fra Den norske kirkes sokn om virksomheten lokalt (Menighetens årsstatistikk). I databasen aggregeres sokn data til kommunenivået. Slik kan de koples sammen med NSDs Kommunedatabase. Kirke database inneholder data fra årene 1980 og 1990 og fortløpende registreringer fra 1994 av.

Kirkelig monitor

Bemanning: Ole Gunnar Winsnes

i samarbeid med:

Arild Mellesdal og Kyrre Moe, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste

Ferdigstilling: 2006

Finansiering: KKD, Kirkerådet/OVF og KIFO

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet har som mål å tilrettelegge, analysere og kommentere kirkerelatert statistikk med henblikk på forvaltningens behov for dokumentasjon og planlegging. I prosjektet samarbeider NSD og KIFO om utvikling av relevante indikatorer og sammenstilling av kirke data med ulike typer befolknings- og økonomi data med sikte på å kaste lys over Den norske kirke som tjenesteprodusent. Det arbeides med utprøving av modeller for slik analyse. I prosjektet inngår utgivelse av publikasjonen Kirkelig monitor, som en kommentert utgave av kirke statistikken.

Den norske kirke i Borg bispedømme. Perspektiver basert i 2003-statistikken

Bemanning: Ole Gunnar Winsnes

Ferdigstilling: 2005

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet analyserte kirkemedlemskap, ritualbruk og kirkegang i Borg bispedømme. Det ble undersøkt hvilken posisjon Den norske kirke i Borg bispedømme har, når fokus settes på gudstjeneste og dåp i folkekirkeperspektiv og under hensyntaken til geografi, befolkningsstruktur, innvandring, frikirkelighet og innslaget av andre religioner.

5.5 Historiske og systematiske studier

Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken. Uttalelse fra Den norske kirkes lærenemnd

Bemanning: Ulla Schmidt

Ferdigstilling: 2005

Finansiering: Lærenemnda

Prosjektbeskrivelse:

I funksjon som faglig sekretær bearbeide og slutføre tekst for Den norske kirkes lærenemnds saksbehandling i sak meldt av Møre Biskop ang. spørsmålet om skriftforståelse, skriftbruk og homofilt samliv.

Metoder i etikkforskningen: utfordringer og muligheter

Bemanning: Ulla Schmidt

Ferdigstilling: 2005

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse:

Målet er å presentere og analysere ulike forskningsmetoder innen etikk, problemstilling: Hvordan kan en forske på etikk forstått som et normativt fag, og hvilken betydning kan empirisk forskning ha i en slik forskning? Stoffet skal presenteres som lærebokkapittel.

Introduction to the Sociology of Religion

Bemanning: Inger Furseth

Pål Repstad

Ferdigstilling: 2006

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse:

Oversettelse til engelsk og tilretteleggelse for engelsk utgave av "Innføring i religionssociologi" fra 2004

Lars Levi Læstadius' spiritualitet

Bemanning: Lilly-Anne Østtveit Elgvin

Ferdigstilling: 2009

Finansiering: Høgskolen i Finnmark

Prosjektbeskrivelse:

Prosjektet har som mål: klarlegge og forstå Lars Levi Læstadius' spiritualitet slik den kommer til uttrykk i hans prekener og annet relevant tekstmateriale. Det gjennomføres en teologisk-material og en homiletisk-formal undersøkelse av Læstadius' skrifter med henblikk på hans kirkesyn, kristendomsforståelse og pas-toralteologiske program. Analysene skjer på bakgrunn av den historisk-kulturelle kontekst de står i, ikke minst den samiske, hans livsløp og pastorale virksomhet. En vil forbinde hans teori og praksis. En vil undersøke om Læstadius' spiritualitet viser slektskap med det vi finner hos personer f.eks i middelalderen eller i antikken. Doktorgradsprosjekt (deltid) Teologiska institutionen, Uppsala universitet.

Teologi og kirkeordning hos Kirkekommisjonen av 1859

Bemanning: Per Kristian Aschim

Ferdigstilling: 2005

Finansiering: Det teologiske Menighetsfakultet

Prosjektbeskrivelse:

Prosjektet har som mål å vinne innsikt i hvordan teologi i betydningen ekklesiologi omsettes i

kirkeordning og kirkerett. Det handler om å drøfte under hvilke vilkår teologiske premisser legges til grunn for utformingen av kirkeordning og -rett i en gitt historisk og sosio-politisk situasjon, og kan bidra til å endre eksisterende kirkerett/-ordning. Prosjektet tar utgangspunkt i case: Kirkekommisjonen av 1859, og undersøker både kommisjonens forslag og behandlingen av forslagene. Doktorgradsprosjekt Menighetsfakultetet.

Vedkjenning og gjenkjenning. Kyrkje mellom Gudsrike og skaparverk

Bemanning: Birgitte Lerheim

Ferdigstilling: 2006

Finansiering: Det teologiske fakultet

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en ekklesiologisk undersøkelse av vilkårene for kirken som etisk og moralsk aktør og premissleverandør i brytingen mellom modernitet og postmodernitet. Materialet hentes i hovedsak fra skandinaviske kontekst, med vekt på tekster fra K.E. Løgstrup, G. Wingren og Th. Jørgensen. I tillegg knytter en an til angelsaksisk tradisjon. Det arbeides også med et empirisk materiale som er hentet inn og analysert at f.eks. KIFO og kirkesosiologen Robin Gill. Doktorgradsprosjekt Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo.

Det hellige og det hverdagslige

Bemanning: Espen Dahl

Ferdigstilling: 2006

Finansiering: Det praktisk-teologiske seminar

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet består i å anvende fenomenologisk filosofi til å kaste lys over det hellige i det hverdagslige og det hverdagslige i et hellige. Problemstillingen er: Hvordan kan forholdet mellom det hellige og det hverdagslige forstås på filosofiske premisser? Prosjektet fokuseres spesifikt på gudstjenesten som sted. Det er knyttet til Riteprosjektet ved Det praktisk-teologiske seminar. Doktorgradsprosjekt Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo.

Den norske kirke og den nye religiøsiteten

Bemanning: Per Magne Aadnanes

Ferdigstilling: 2007

Finansiering: Høgskulen i Volda

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet går ut på å undersøke Den norske kirkes møte med den nye religiøsiteten og motsatt: de nyreligiøses møte med tradisjonell kirkereligion. En analyserer den historiske og samtidige bakgrunnen for nyreligiøsiteten og kirkelige reaksjoner på denne, ut fra aktuelle tekster som analyseres ut fra kulturanalytiske perspektiver. Ellers tar en i bruk empirisk materiale om hvordan de såkalt nyreligiøse forholder seg til kirken. En drøfter hvilke vilkår nyreligiøsiteten legger for Den norske kirke som folkekirke.

6 PUBLIKASJONER I 2005

Oversikten gjør ikke krav på fullstendighet. Dessuten, pga. samarbeidsmodellen er det noen ganger vanskelig å avgjøre hvilke publikasjoner som skal rapporteres hvor. Dette kan føre til overlapping mellom det arbeidet som gjøres i regi av KIFO, og det som gjøres ved moderinstitusjonene.

KIFO Rapport

Ole Gunnar Winsnes (red.)

Tallenes tale 2005. Perspektiver på statistikk og kirke. KIFO Rapport nr 28. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.

Upubliserte rapporter

Ole Gunnar Winsnes: Den norske kirke i Borg bispedømme. Perspektiver basert i 2003-statistikken

Ulla Schmidt, Ida Marie Høeg og Pål Ketil Botvar: Evaluering av nominasjonsprosessen ved utnevning av ny biskop i Borg

Bøker utgitt på andre forlag, ved andre institusjoner

Inger Furseth og Pål Repstad: Religionssociologi – en introduktion . Malmö: Liber

Jan-Olav Henriksen og Pål Repstad: Tro i sør. Bergen: Fagbokforlaget

Pål Repstad og Jan-Olav Henriksen: Mykere kristendom? Sørlandsreligion i endring. Bergen: Fagbokforlaget

Tidsskriftartikler, kapitler i bøker

- Birkedal, Erling, "Faith in God and Christian Religious practice among Adolescents in Norway". In: Religion, Education and Adolescence: International Empirical Perspectives. Edited by Leslie J Francies, Mandy Robbins and Jeff Astley on behalf of ISREV. University of Wales Press, Cardiff 2005. S.222-234
- Botvar, Pål Ketil, «The moral thinking of three generations in Scandinavia. – What role does religion play?», i: Social Compass, 52 (2)
- Dahl, Espen, "På sporet av nattverden: Om kunst, tingene og tiden", Norsk Teologisk Tidsskrift. nr. 4
- Dahl, Espen, "Det helliges arkeologi: En fenomenologisk tilnærming til nattverden", Tidsskrift for Teologi og Kirke. nr. 4
- Furseth, Inger, «From "Everything has a meaning" to "I want to believe in something": Religious change between two generations of women in Norway» i: Social Compass 52 (2)
- Lerheim, Birgitte, "Kyrkje no? Eit ekklesiologisk blick på aktuell Youth Ministry-litteratur på norsk". Prismet 4
- Ramsfjell, Astri, "Kirkens barn. Barndomskonstruksjon i Den norske kirkes fireårsbøker" i Davidsen, Ole, red.: Litteraturen og det hellige: urtekst – intertekst – kontekst. Aarhus Universitetsforlag
- Schmidt, Ulla, «Church and common values», i: Societas Ethica, Annual 2004, Erlangen
- Schmidt, Ulla, «Introducing vulnerability and security» (sammen med R Rolfsen, S Stålsett), i: Journal of Lutheran Ethics
- Stifoss-Hanssen, Hans, "Et hellig og Ganske alminnelig menneske – om presten som religiøst symbol" I Nytt Norsk Kirkeblad – magasin nr 7
- Trysnes, Irene, "Å campe med Gud. Kristne sommerstevner på Sørlandet." i Pål Repstad og Jan Olav Henriksen (red.) Mykere kristendom Fagbokforlaget

- Trysnes Irene, ”Gud i klasserommet? Sekularisering og pluralisering som utfordringer for religionsundervisningen” (sammen med Olav Hovdelien) i Religion og livssyn. Tidsskrift for religionslærerforeningen i Norge nr 4
- Winsnes, Ole Gunnar, ”Medlemmer i Den norske kirke rundt århundreskiftet. Stillbilder basert på data fra ’Folkekirke 2000’” (sammen med Helga Lande), i O G Winsnes (red): Tallenes tale 2005. Perspektiver på statistikk og kirke. KIFO Rapport nr 28. Trondheim, Tapir Akademisk Forlag.
- Aagedal, Olaf, ”Kampen om fortida. Unionsjubileet som nasjonal identitetspolitikk” (sammen med A Brottveit), i: Sosiologi i dag 3

Publikasjoner: Oversikt

	2002	2003	2004	2005
Bøker				
Forfatter/medforfatter	5	4	1	1
Redaktør/medredaktør	4	2	3	2
Herav på engelsk	1	0	1	0
Artikler i tidsskrifter/antologier				
Vitenskapelige artikler	27	17	14	13
Herav på engelsk	6	5	8	5
Rapporter	1	4	4	2

I 2005 var det 6 artikler som kom i referee-tidsskrifter, så langt vi kan bedømme det. Rapporteringen gjør det ikke mulig å sammenlikne dette med tidligere år.

7 KONFERANSEFRAMLEGG, FOREDRAG ETC

Per Kristian Aschim

- KIFO-seminar november 2005: Menighetsrådet – ideal og virkelighet. Menighetsrådsinstitusjonen 1922-1940, inklusive de første menighetsrådsvalgene. Skisse til en eksplorerende undersøkelse., 37 s.

Erling Birkedal

- "Pedagogical environment and participation". Paper. Nordic Conference on Religious Education (NCRE), June 14–18, 2005 University of Helsinki, Finland

- "Sometimes I believe in God, but ...", Paper, Childhoods 2005, Oslo

- "Kommunikasjon med foreldre i trosopplæringen". Seminar på fagkonferanse om trosopplæring, Oslo.

Pål Ketil Botvar

- Nasjonal fagkonferanse i statsvitenskap Hurdalssjøen 5.-7. januar. Framlegg av paperet "Nasjonal identitet og holdninger til statskirkeordningen".

- KIFO-seminaret .9-10 mai: Framlegg av paperet: "Skaper statskirkesystemet innvandrersfrykt? En analyse a surveydata".

- Europeisk religionssosiologisk konferanse i Zagreb 18.-22. juli: Framlegg av paperet "The Civil Role of Individualized Religion in Norway".

- Konferansen Religion out of Place, Københavns Universitet 29.-31. august: Framlegg av paperet "Does the state church System Foster Ethnocentrism and Xenophobia? A Study of Survey Data from Denmark, Norway, and Sweden".

- KIFO-seminar 18.19.11: Framlegg av paperet "Så fast en Borg...? Sammenhengen mellom modernisering og individuell sekularisering".

Ida Marie Høeg

- 21.-23. april Nasjonal Forskerutdanningskonferanse Identitet, kjønn og kropp: "Hvilket teoretisk perspektiv gir mest når en skal forstå nye og gamle ritualiseringsformer ved livets begynnelse?" (3 studiepoeng)

- 9.-10. mai KIFO-seminar: "Dåpsforeldres erfaringer med dåpsgudstjenesten"

- 13. juni Etikk-seminar på Høgskolen i Kristiansand, Fakultet for humanistiske fag:

"Vennskap og etikk. Bruk av venner som informanter" (3 studiepoeng)

- 14. juni Stipendiatseminaret ved IKRR, Universitetet i Bergen "Dåpsforeldres erfaringer med dåpsgudstjenesten"

- 29. juni - 3. juli Childhoods 2005 Osl "Ritualization of Godparents – Tradition and Transformation"

- 18. - 22.juli ISSR Conference, Zagreb (International Society for the Sociology of Religion) "The Institution of Godparents in Baptism and Naming Ceremonies"

- 17. – 18. oktober Forskardagar. Svenska kyrkans enhet för forskning och kultur.

"Medlemsskapets ställning i nordiska folkkyrkor"

Astri Ramsfjell

- "Leserrollen i religiøs barnelitteratur", foredrag på DMMH-konferansen Barn og livstolkning – om forskning i barns livsverden 27. – 28. oktober, på Rica Hotell, Stjørdal

- KIFO-seminar 27. – 28. november: Presentasjon av delkonklusjon i analysekapitlet:

Leserrolle og barndomskonstruksjon i Anne de Vries: Barnas Bibel og i Johannes Møllehave: Barnas Bibel på vers og rim

Ole Gunnar Winsnes

- Rica Hotell, Hell 18. januar: Presentasjon av rapport for Stat-kirke-utvalget.

Inger Furseth

- Flerrreligiøsitet i norske fengsler. Etik, ret og religion i fængslet. Århus Universitet 19 – 21 mai.

- Constructing worldviews: Religion, Gender, and Self in the Life Stories of Norwegians. XXVIIIth SISR Conference, 18-22 July, Zagreb, Croatia.

- Religiøst mangfold i norske fengsler og Forsvaret – muslimers rettigheter i norske statlige institusjoner. PhD/Dr.art kurs i religion. Institutt for kulturstudier og orientalske språk og kulturprogrammet ved Det humanistiske fakultet, Universitet i Oslo. 24. November.

- Constructing worldviews: Religion, Gender, and Self in the Life Stories of Norwegians.. Sluttrapport fra livsfortellingsprosjektet. KIFO-seminar 28.-29. november.

Ulla Schmidt

- Churches speak on bioethics – but how? Lecture at open meeting: Religion and Biotechnology; arr. by Norwegian Biotechnology Advisory Board, 14.12.2005 (under egeninitiert faglig arbeid)

- Complicity, moral co-responsibility and religious beliefs: The case of stem-cell research. Lecture at Ph.D. course: “Religion and bioethics”; arr. by Section for medical ethics, Faculty of Medicine, University of Oslo; Norwegian Biotechnology Advisory Board; Research Council of Norway, 14.12. (under egeninitiert faglig arbeid)

- How do churches nurture democratic values? – A case study. Paper presented at the International Society for Sociology of Religion Conference, Zagreb, 2005

- Etikkbegrepet i ulike filosofiske posisjoner. Foredrag ved forskerkurs: Etik og empiri; arr. Høgskolen i Agder, 13.-14.6. (under egeninitiert faglig arbeid)

- Å analysere datamateriale ved hjelp av etiske teorier: modeller og utfordringer. Foredrag ved Ph.D. kurs ”Fenomenologisk etik – utfordringer i møte med et empirisk materiale”, arr. av Teologisk Fakultet, UiO, og Etikprogrammet, UiO, 16.2.2005.

- Kirkeordning og verdifelleskap, Foredrag ved seminar i Arbeiderpartiet om stat/kirke, 3.5.2005

- Individ – kirke – samfunn: presentasjon av forskningsprosjekt for Stat – kirke utvalget, Trondheim, jan. ’05.

Pål Repstad

På KIFO-seminaret våren 2005 presentert paperet/foredraget Uttrykt og innebygd normativitet i forskningen. Drøftinger med utgangspunkt i teologi og empirisk religionsvitenskap.

Hans Stifoss-Hanssen

- Religion og helse – teoretiske perspektiver og empiriske funn. Ved seminaret ”Religion og livssyn – et tema for sosial- og helsearbeidere?”, Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, NTNU, 6 – 7 desember

- Broken bodies – the hospital as a healing community, på konferansen Broken Bodies & Healing Communities. Faith-based community responses to HIV/AIDS, Sør-Afrika, 19. – 21. oktober 2005

Olaf Aagedal

- ”Minnegudstenestene 12.juni 2005. Skisse til eit metodisk opplegg”. Innlegg på Kifo-seminar våren 2005

- ”Kampen om fortida”. Innlegg på Kifo-seminaret hausten 2005.

- ”Selvgod og navlebeskuene?”. Foredrag på dagskonferanse om unionsjubileet (12.04.05)

- ”Kunsten å jubilere”. Foredrag på dagskonferanse om unionsjubileet (6.12.05)

Espen Dahl

- Presentert innledningskapittel på forkerseminar for TF, vår 2005 og KIFO-seminar vår 2005.

Irene Trysnes

- Prosjektpresentasjon ”Å campe med Gud” Sørlandske lærerstevne 20. oktober, Høgskolen i

Agder

- "Summer camps and romances" internasjonal konferanse i religionssosiologi (SISR), Zagreb
11-15 juli 2005

Lilly-Anne Østtveit Elgvin

Nordveck 2005, Christiansfeld, Danmark: "Herrnhutisk spiritualitet, 'vek og sentimental?" "

Birgitte Lerheim

Paper på konferansen Broken Bodies & Healing Communities. Faith-based community
responses to HIV/AIDS, Sør-Afrika, 19. – 21. oktober 2005.

KIFO " Stiftelsen Kirkeforskning

Center for Church Research

Pb 45 Vinderen

NO-0319 Oslo

Tlf: (+47) 23 33 47 20

Fax: (+47) 23 33 47 29

E-mail: kifo@kifo.no

www.kifo.no